

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar inom sammanhållningspolitiken

Sammanfattning

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den s.k. sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal EU-förordningar som upprättas för sjuårsperioder. Europeiska kommissionen har för den kommande programperioden 2021–2027 lagt fram förslag till ett flertal EU-förordningar. I denna promemoria föreslås ändringar i svensk lagstiftning med anledning av vissa av de föreslagna förordningarna. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 december 2021.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 6 §§ lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska kunna genomföras i Sverige.

Med EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden avses i denna lag EU:s förordningar om

1. stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden, och

2. stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Denna lag kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från

1. Europeiska regionala utvecklingsfonden,

2. Europeiska socialfonden,

3. Europeiska socialfonden +,

4. Fonden för en rättvis omställning,

och

5. Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Regeringen ska i Svensk författningssamling tillkännage vilka grundförordningar som avses.

2 §³

Tillsyn och annan kontroll över att reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Regeringen får föreskriva att en tillsynsmyndighet får överlåta åt någon annan myndighet att utöva viss tillsyn.

Om tillsyn överläts, ska vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen gälla även den myndighet till vilken tillsyn har överlåtits.

Tillsyn och annan kontroll över att de EU-förordningar som lagen kompletterar följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2015:267.

² Senaste lydelse 2015:267.

³ Senaste lydelse 2015:267.

6 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på belopp enligt EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

⁴ Senaste lydelse 2015:267.

1.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.⁵ ska upphöra att gälla vid utgången av november 2021.

⁵Senaste lydelse av lagens rubrik 1996:1488.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §⁶

Inom ramen för förvaltningen av EU:s strukturfonder ska strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom ramen för förvaltningen av *Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden*+ ska strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfondsprogram och motsvarande regional handlingsplan för det nationella socialfondsprogrammet ska ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Strukturfondspartnerskapet ska inom målet investering för *tillväxt och sysselsättning* yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet.

Strukturfondspartnerskapet ska inom målet investering för sysselsättning och tillväxt yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet.

Strukturfondspartnerskapets yttrande ska vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Strukturfondspartnerskapets yttrande ska vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

⁶ Senaste lydelse 2014:479.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Regeringen får till en gruppering överlåta förvaltningsuppgifter gällande program för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU. De förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur *EG:s strukturfonder*.

3 §

Regeringen får till en gruppering överlåta förvaltningsuppgifter gällande program för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU. De förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur *Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+*.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006, *i den ursprungliga lydelsen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

2. Bakgrund

Inom EU finns ett omfattande regelverk på området för den s.k. sammanhållningspolitiken. EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom unionen. Den ska bidra till att minska regionala skillnader, främja social inkludering och medverka till tillväxt och utveckling. Med hjälp av t.ex. Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden stödjer EU sammanhållningspolitikens målsättningar.

Sammanhållningspolitiken regleras genom ett antal förordningar som gäller för sjuårsperioder. Den nuvarande perioden avser 2014–2020. Den 29 och 30 maj 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till förordningar för sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027. Dessa rättsakter ingick i ett större paket med nio förordningsförslag. Den 14 januari 2020 och 28 maj 2020 presenterade kommissionen ytterligare förslag och ändringsförslag till förordningar inom sammanhållningspolitiken.

Förhandlingar pågår avseende kommissionens förslag till nya EU-förordningar inom sammanhållningspolitiken. Målet är att samtliga rättsakter som förhandlas i rådets arbetsgrupp för strukturella åtgärder, förutom ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang, ska vara slutförhandlade under våren 2021. När de föreslagna EU-förordningarna har antagits kommer de att gälla direkt i svensk rätt. Det finns därmed redan nu behov av att se över den nationella lagstiftning som kompletterar EU-förordningarna.

Promemorians analys omfattar endast de rättsakter som förhandlas i rådets arbetsgrupp för strukturella åtgärder och som beräknas vara slutförhandlade under våren 2021. De EU-förordningar som avses behandlas i följande avsnitt.

3. Förslag till EU-förordningar

Kommissionens förslag till förordningar och förordningsändringar inför programperioden 2021–2027, som behandlas i denna promemoria, innefattar fem nya förordningar – dels en förordning om gemensamma bestämmelser om delad förvaltning för sju EU-fonder, dels fyra sektorsspecifika regelverk.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt Instrumentet för gränsförvaltning och visering (COM(2018) 375 final av den 29 maj 2018, COM(2020) 23 final av den 14 januari 2020, COM(2020) 450 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad den nya förordningen om gemensamma bestämmelser.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (COM(2018)

372 final av den 29 maj 2018, COM(2020) 452 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Regional- och sammanhållningsfunds-förordningen.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder (COM(2018) 374 final av den 29 maj 2018), i fortsättningen kallad Interregförordningen.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden+, (COM(2018) 382 final av den 30 maj 2018, COM(2020) 447 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Socialfunds-förordningen.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (COM(2020) 22 final av den 14 januari 2020, COM(2020) 460 final av den 28 maj 2020), i fortsättningen kallad Omställningsförordningen.

Kommissionen har dessutom föreslagit en förordning om ändringar i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006. Förordningen trädde i kraft den 24 december 2020:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2221 av den 23 december 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller ytterligare medel och genomförandebestämmelser för att tillhandahålla stöd för främjande av krisreparation i samband med covid-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och för förberedande av en grön, digital och resilient återhämtning av ekonomin (React-EU), i fortsättningen kallad React-EU-förordningen.

Den nya förordningen om gemensamma bestämmelser

Den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser är en paraplyförordning. Den fastställer finansiella regler för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+), Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), Asyl- och migrationsfonden (Amif), Fonden för inre säkerhet och instrumentet för gränsförvaltning och visering. Den fastställer vidare gemensamma bestämmelser för Eruf, ESF+, Sammanhållningsfonden och EHFF. Av förordningens avdelning I och II framgår förordningens allmänna regler, mål och strategi. Avdelning III till VI avser

programprogrammering, övervakning, utvärdering, information, kommunikation, finansiellt stöd, förvaltning och kontroll. Avdelning VII och VIII avser ekonomisk förvaltning, inlämning och granskning av räkenskaper och finansiella korrigeringar och finansieringsram. Delegering av befogenheter, genomförandebestämmelser och övergångsbestämmelser och slutbestämmelser framgår av avdelning IX i förordningen.

Regional- och sammanhållningsfondsförordningen

Regional- och sammanhållningsfondsförordningen reglerar främst viktiga strategiska inriktningsfrågor för Eruf och Sammanhållningsfonden. Det övergripande målet med Eruf är att bistå med att avhjälpa de viktigaste regionala obalanserna i regionen. Eruf ska bida till att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Sammanhållningsfonden ska användas till projekt inom miljöområdet och för infrastrukturinvesteringar inom ramen för de transeuropeiska nätverken. Sammanhållningsfonden gäller i de medlemsstater som har en bruttonationalinkomst per capita under 90 procent av unionens genomsnitt och berör därmed inte Sverige.

Interregförordningen

Interregförordningen ska komplettera den nya förordningen om gemensamma bestämmelser och Regional- och sammanhållningsfondsförordningen. Program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) som inbegriper flera medlemsstater har särskilda särdrag. Förordningen innehåller därför särskilda bestämmelser för Interreg, i förhållande både till den nya förordningen om gemensamma bestämmelser och Regional- och sammanhållningsfondsförordningen. Den innehåller också särskilda regler för program där medlemsstaterna samarbetar med länder utanför EU. Huvudfokus ligger på genomförande- och samarbetsfrågor, särskilt fastställande av det geografiska tillämpningsområdet för Interregkomponenterna, särskilda mål och tillämpningsområden för Interreg, anpassningar av reglerna i förordningen om gemensamma bestämmelser för programplanering, programmyndigheter, förvaltning och kontroll samt ekonomisk förvaltning och integration av EU:s finansieringsinstrument för externa åtgärder.

Socialfondsförordningen

ESF+ föreslås inrättas genom en sammanslagning av Europeiska socialfonden (ESF), Sysselsättningsinitiativet för unga, Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) och EU-programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI). Det övergripande målet för ESF+ är att uppnå hög sysselsättning, ett rättvist socialt skydd samt kvalificerad och motståndskraftig arbetskraft som är förberedd för framtidens arbetsliv i linje med principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. ESF+ ska stödja, komplettera och ge medlemsstaternas nationella politik ett mervärde i syfte att säkerställa lika

möjligheter, tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor, socialt skydd och social inkludering.

Mycket av tillämpningen och genomförandet av ESF+ omfattas av den nya förordningen om gemensamma bestämmelser. Socialfondsförordningen innehåller allmänna bestämmelser om fondens syfte, definitioner, allmänna mål och särskilda mål inom politikområdena sysselsättning, utbildning och social inkludering. Den innehåller också särskilda bestämmelser som är tillämpliga på den del av ESF+ som omfattas av delad förvaltning.

Omställningsförordningen

FRO, som inrättas genom förordningen, är ett verktyg för att stödja de regioner som påverkas mest av omställningen till klimatneutralitet och för att undvika att skillnaderna mellan regionerna ökar. Den inrättas därför inom ramen för sammanhållningspolitiken. Omställningsförordningen innehåller en definition av de särskilda mål som ska användas för programplaneringen av fondens medel inom en prioritering eller ett program inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt i sammanhållningspolitiken. Den innehåller vidare bestämmelser om den geografiska täckningen och metoden för att fördela medlen för fonden, omfattningen av stödet från fonden, bestämmelser om innehållet i territoriella planer för en rättvis omställning, och om medlemsstaternas skyldighet att identifiera de territorier som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi och dit stödet från fonden ska koncentreras. Det införs även en ram för att mäta fondens resultat, genom motsvarande indikatorer och en mekanism för att anpassa stödet om målen inte uppnås.

React-EU-förordningen

React-EU-förordningen innebär att medel ska göras tillgängliga för budgetåtaganden för åren 2021 och 2022 men att insatser som ska stödjas får väljas ut fram till slutet av 2023. Genom att medlen görs tillgängliga inom ramen för de pågående programmen under programperioden 2014–2020 kan de snabbt sättas in i medlemsstaternas ekonomi. Initiativet ska stödja insatser för att hjälpa viktiga sektorer att möjliggöra en grön, digital och resilient återhämtning av medlemsstaternas ekonomier efter pandemin.

4. Gällande nationell lagstiftning

EU-förordningarna om sammanhållningspolitiken för innevarande programperiod kompletteras av följande fem lagar.

Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

I lagen (1994:1708) om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden ges bestämmelser som behövs för att EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska kunna genomföras i Sverige. Med EU:s förordningar om strukturstöd avses i lagen EU:s förordningar

om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Lagen innehåller bestämmelser om tillsyn och kontroll, om avgifter för tillsyn, om ränta och om överklagande.

Lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Lagen (1996:506) om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. ger regeringen en möjlighet att överlåta förvaltningsuppgifter, inklusive myndighetsutövning, till kommittéer och organ i enlighet med uppräknade EU-förordningar i den omfattning som framgår av ett fastställt operativt program. Lagen hänför sig till sex olika EU-förordningar, av vilka fem numera är upphävda.

Lagen om strukturfondspartnerskap

I lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap regleras hur de s.k. strukturfondspartnerskapen ska vara sammansatta och vilken uppgift de ska utföra. Ett strukturfondspartnerskap bildas regionalt och är en sammansättning av förtroendevalda representanter för kommuner och regioner i berörda län samt, i vissa fall Sametinget, företrädare för arbetsmarknadens organisationer, berörda intresseorganisationer, föreningar och företrädare för de myndigheter som regeringen bestämmer. Strukturfondspartnerskapen har till uppgift att välja vilka ansökningar om stöd som ska prioriteras när beslut om finansiering från EU:s strukturfonder ska fattas.

Lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Lagen (2009:704) om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS). En gruppering har som mål att underlätta och främja gränsöverskridande, transnationellt eller interregionalt samarbete. En gruppering ska bestå av medlemmar som finns på minst två EU-länders territorier. Endast medlemsstater, myndigheter och offentligrättsliga organ kan vara medlemmar. Målet för samarbetet ska vara att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen mellan medlemsländer och regioner. En gruppering kan bland annat ha som uppgift att förvalta program och projekt för territoriellt samarbete som delvis finansieras av EU genom EU-fonderna. Lagen möjliggör överlåtelse av sådana uppgifter till en sådan gruppering.

Lagen om lokala aktionsgrupper

Lagen (2015:266) om lokala aktionsgrupper kompletterar den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Enligt EU-förordningen ska lokala aktionsgrupper utföra uppgifter som avser lokalt ledd utveckling inom förvaltningen av EU:s struktur- och investeringsfonder. Lagen innebär bl.a. att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

föreskrifter om gruppernas handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling. Lagen innehåller också bestämmelser som rör uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt.

5. Behov av ändringar i nationell lagstiftning

EU-förordningarna är direkt tillämpliga i varje medlemsstat. Sådana rättsakter ska inte och får inte genomföras i nationell rätt. Kommissionens förslag till nya EU-förordningar inom sammanhållningspolitiken förutsätter dock att vissa nationella bestämmelser finns som kompletterar EU-förordningarna i svensk lagstiftning. Svensk lagstiftning kan även i viss mån behöva justeras med anledning av de föreslagna EU-förordningarna. Nedan behandlas frågan om vilka kompletterande eller justerade bestämmelser som behöver införas i svensk lag med anledning av kommissionens förslag till nya EU-förordningar. Vissa frågor kommer dock att utredas separat, t.ex. frågan om en översyn av lagen om strukturfondspartnerskap, se regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om regionala strukturfondspartnerskap (skr. 2020/21:25).

5.1 Ändringar i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Promemorians förslag: Hänvisningen i lagen till EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden ska ersättas med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Bestämmelsen ska även innehålla en upplysning om att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka grundförordningar som avses.

Uttrycket EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden ska bytas ut mot de EU-förordningar som lagen kompletterar.

Det ska förtydligas att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att betala ränta avser ränta på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

Skälen för promemorians förslag: Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden kompletterar den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Lagen upplyser bl.a. om att regeringen utser de myndigheter som ska utöva tillsyn och kontroll samt ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om hur tillsynen ska bedrivas. Vidare finns bestämmelser som ger nationella tillsynsmyndigheter och EU:s institutioner rätt till tillträde och att ta del av upplysningar och handlingar samt göra undersökningar och provtagningar.

Den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser innehåller i likhet med den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser regler om hur förvaltningen och kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras och

genomföras. I artikel 63 ställs det upp ett antal krav som de behöriga myndigheterna ska uppfylla när det gäller förvaltningen och kontrollen. Medlemsstaterna ska bl.a. säkerställa att det finns förvaltnings- och kontrollsystem för sina program. Av artikel 68 respektive 71 framgår vidare att den förvaltande myndigheten ansvarar för att genomföra förvaltningskontroller medan revisionsmyndigheten ansvarar för att genomföra systemrevisioner, insatsrevisioner och räkenskapsrevisioner. Både förvaltningskontroller och insatsrevisioner ska omfatta kontroller på plats. Det finns således även fortsättningsvis ett behov av kompletterande bestämmelser om tillsyn och kontroll på lagnivå.

Lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden kompletterar de EU-förordningar som avser stöd från Eruf, ESF och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu). I samband med att den nya programperioden påbörjas kommer en ny fond för rättvis omställning, FRO, att inrättas inom ramen för sammanhållningspolitiken. Lagen måste därför även komplettera sådana EU-förordningar som avser stöd från FRO. Under den kommande programperioden föreslås vidare ESF+ inrättas genom en sammanslagning av ESF, Sysselsättningsinitiativet för unga, FEAD och EU-programmet EaSI. För att tydliggöra att lagen kompletterar såväl ESF under programperioden 2014–2020 som ESF+ under programperioden 2020–2027 ska hänvisning ske till båda fonderna.

Hur ska hänvisning till EU-rätten ske?

När svensk lag kompletterar EU-förordningar är det av vikt att det tydligt går att utläsa vilka EU-förordningar som lagen kompletterar. Ett alternativ är att direkt i lagtext räkna upp de berörda EU-förordningarna. Ett annat sätt att koppla nationella bestämmelserna till EU-förordningar är att använda en lagstiftningsteknik där regeringen tillkännager vilka EU-förordningar lagen kompletterar, se vidare Att kriminalisera överträdelser av EU-förordningar (SOU 2020:13). En sådan lagstiftningsteknik används bl.a. i livsmedelslagen (2006:804), som kompletterar ett stort antal EU-förordningar.

Området för sammanhållningspolitiken är föränderligt och regleras av en stor mängd EU-förordningar. EU-förordningarna inför nästa programperiod är ännu inte färdigförhandlade och vilka EU-rättsakter som i slutändan kommer att antas är därmed ännu inte klarlagt. Arbetet beräknas inte vara klart förrän under våren 2021. När React-EU-förordningen nu har trätt i kraft innebär detta att EU-förordningarna för den nuvarande programperioden under en övergångsperiod kommer att tillämpas parallellt med de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Kommissionen har också lagt fram ett förslag till en ny förordning om den gemensamma jordbrukspolitiken (Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av Europaparlamentets och

rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 (COM(2018) 392 final av den 1 juni 2018). Det är ännu inte klart när förordningen om den gemensamma jordbrukspolitikerna kan träda i kraft. Till dess kommer EU-förordningarna för den nuvarande programperioden avseende Ejflu att tillämpas parallellt med de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden.

Mot bakgrund av det stora antal förordningar som lagen avser att komplettera (i dagsläget ett tiotal) och områdets föränderlighet bedöms det lämpligt att använda sig av en lagstiftningsteknik där regeringen tillkännager vilka EU-förordningar som lagen kompletterar. Samtidigt bör det av tydlighets skull i lagen finnas en ram där det framgår vilka fonder som lagens bestämmelser ska tillämpas på. Det föreslås därför att det införs en bestämmelse om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkänna vilka grundförordningar som avses. Med grundförordningar avses lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet.

EU:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden

I 2 § i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden finns som nämns ovan, en upplysning om att regeringen bestämmer vilka myndigheter som utövar tillsyn och annan kontroll över att reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden följs. Uttrycket EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden föreslås ovan ersättas med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från vissa angivna fonder. Som en följdändring bör därför 2 § ändras så att det i paragrafen anges att tillsyn och annan kontroll över att reglerna i de EU-förordningar som lagen kompletterar följs utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer. Med EU-förordningar avses såväl lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet som förordningar beslutade av kommissionen.

Ränta

Av 6 § i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ränta ska betalas på belopp enligt EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är berättigad till beloppet och detta ska återbetalas. I likhet med den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser innehåller den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser inte någon reglering avseende ränta på belopp som felaktigt har utbetalats och ska återbetalas.

Bedömningen är därför att det även fortsättningsvis bör finnas möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om ränta. Det bör dock förtydligas att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

5.2 Ändringar i lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Promemorians förslag: Lagen ska upphävas.

Skälen för promemorians förslag: Enligt lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. har regeringen en möjlighet att överlåta förvaltningsuppgifter, inklusive myndighetsutövning, till övervakningskommittéer och organ i enlighet med uppräknade EU-förordningar. De uppräknade förordningarna avser programperioden 2007–2013. Samtliga förordningar, förutom kommissionens förordning (EG) nr 951/2007 av den 9 augusti 2007 om fastställande av tillämpningsbestämmelser för program för gränsöverskridande samarbete som finansieras inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1638/2006, är upphävda.

Lagen tillkom för att möjliggöra för övervakningskommittéer att fullgöra myndighetsutövning. Av de EU-förordningar som lagen hänvisar till framgår att överlåtelse av förvaltningsuppgift, inklusive myndighetsutövning, ska ske till de i lagen uppräknade kommittéerna och organen. Avseende den alljämt gällande förordningen (EG) nr 951/2007 framgår överlåtelsen av förvaltningsuppgifter av artiklarna 11–15. Det krävs dock inte längre att det i lag regleras specifikt om överlåtelse av förvaltningsuppgifter om detta framgår direkt av en EU-förordning. Det finns därmed inte längre skäl att i lag reglera frågan. Lagen bör därmed upphävas.

5.3 Ändringar i lagen om strukturfondspartnerskap

Promemorians förslag: Hänvisningen till EU:s strukturfonder ska ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Hänvisningen till målet investering för tillväxt och sysselsättning ska ändras till investering för sysselsättning och tillväxt.

Skälen för promemorians förslag: Lagen om strukturfondspartnerskap innehåller enbart nationella bestämmelser som inte kompletterar någon EU-förordning.

I den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser definieras strukturfonder som Eruf och ESF. I den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser definieras dock inte begreppet. Enligt artikel 175 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avses med strukturfonder utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket, Europeiska socialfonden och Europeiska regionala

utvecklingsfonden. Utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket är den fond som idag utgörs av Ejflu. Under den kommande programperioden kan det därmed uppstå otydligheter om vad som avses med begreppet strukturfonder. För att tydliggöra lagens tillämpningsområde bör därför uttrycket EU:s strukturfonder ersättas med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Av artikel 4 i den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser framgår att bl.a. Eruf och ESF+ ska eftersträva målet investering för sysselsättning och tillväxt. I den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser benämndes det politiska målet för investering för tillväxt och sysselsättning. Uttrycket investering för tillväxt och sysselsättning i lagen om strukturfondspartnerskap bör därför ändras till investering för sysselsättning och tillväxt.

Riksrevisionen har i sin rapport Regionala strukturfondspartnerskap – ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel? (RiR 2020:10) granskat systemet med strukturfondspartnerskap. Med anledning av rapporten avser regeringen att utreda alternativ till dagens system. Det finns därmed inte skäl att i dagsläget göra någon ytterligare översyn av lagen.

5.4 Ändringar i lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

<p>Promemorians förslag: Hänvisningen till EG:s strukturfonder ska ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+.</p>

Skälen för promemorians förslag: Lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS). EU-förordningen föreslås inte ändras eller upphävas med anledning av de EU-förordningar som lagts fram avseende den nya programperioden.

Som redogörs för ovan är begreppet strukturfond inte längre definierat i den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser. Det bör därför i lagen anges att de förvaltningsuppgifter som överläts får inbegripa beslutsfattande i fråga om fördelning av stöd ur Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Någon ändring i sak är inte avsedd.

5.5 Ändringar i lagen om lokala aktionsgrupper

<p>Promemorians förslag: Hänvisningen till artikel 34.3 i förordningen om gemensamma bestämmelser ska vara dynamisk.</p>

Skälen för promemorians förslag: I 1 § lagen om lokala aktionsgrupper finns ett bemyndigande som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. I programperioden 2014–2020 finansieras lokalt ledd utveckling från de fyra fonderna ESF, Eruf, EHFF och Ejflu. Genom React-EU-förordningen kommer ytterligare medel att ställas till förfogande för bl.a. Eruf och ESF för budgetåtaganden för åren 2021 och 2022. Detta innebär att EU-förordningar avseende den nuvarande programperioden 2014–2020 kommer att fortsätta att tillämpas även efter att den nya programperioden 2021–2027 påbörjats. Det finns därmed skäl att även fortsättningsvis i lagen hänvisa till den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser efter att den nya programperioden 2021–2027 har påbörjats.

Bemyndigandet i 1 § hänvisar till artikel 34.3 i den ursprungliga lydelsen. Denna s.k. statiska hänvisning innebär att lagen inte kan tillämpas på senare ändringar av den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser. Artikel 34.3 har emellertid ändrats sedan lagen om lokala aktionsgrupper trädde i kraft. Hänvisningen till artikel 34.3 bör därför i stället vara dynamisk, dvs. avse den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av EU-förordningen.

Regeringen har bedömt att stöd till lokalt ledd utveckling genom finansiering av endast Ejflu kan bland annat bidra till en mer effektiv förvaltning än den i nuvarande programperioden. Regeringen har därför inför den kommande programperioden 2021–2027 gett Jordbruksverket i uppdrag att vidta förberedande åtgärder för att möjliggöra stöd från Ejflu till lokalt ledd utveckling (N2019/03104, N2019/02805 och N2018/05749 [delvis]). Eftersom den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser, till skillnad från den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser, inte reglerar Ejflu finns det inte för närvarande skäl att hänvisa till den föreslagna nya förordningen om gemensamma bestämmelser i lagen om lokala aktionsgrupper. Ejflu avses under den kommande programperioden regleras i den nya förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken (se avsnitt 5.1). Hänvisningen kan behöva ses över så snart som den nya EU-förordningen har slutförhandlats och antagits.

6. Ikraftträdandebestämmelser

<p>Promemorians förslag: De lagändringar som föreslås i denna promemoria ska träda i kraft den 1 december 2021.</p>
--

Skälen för promemorians förslag: Det pågår fortfarande förhandlingar om kommissionens förslag till EU-förordningar för sammanhållningspolitiken. EU-förordningarna beräknas vara slutförhandlade under våren 2021 och målsättningen är att den nya programperioden 2021–2027 ska inledas under våren. Sveriges programförslag kommer i samband med detta att lämnas in till Europeiska kommissionen. Först efter att inlämnade program har godkänts kan

programarbetet för fonderna påbörjas. Lagstiftningen bör då finnas på plats. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 december 2021.

7. Konsekvensanalys

Förslaget till ändring i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden innebär att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka EU-förordningar som lagen avser att komplettera istället för den mer beskrivande hänvisningen till EU:s fonder om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. En hänvisning till en ny fond om en rättvis omställning läggs till och för att tydliggöra att lagen kompletterar såväl ESF som ESF+ kommer hänvisning också ske till båda dessa fonder. De materiella bestämmelserna i den övriga lagstiftningen är i stort de samma som hittills. Begreppet strukturfonder kommer genomgående att bytas ut till hänvisningar till de berörda fonderna. Vidare föreslås att lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m. upphävs. Ändringarna i promemorians förslag medför inga kostnads- eller andra finansiella konsekvenser för det allmänna, enskilda eller för miljön och människors hälsa. En tydlig hänvisning till gällande EU-rätt bör förenkla och öka regelefterlevnaden. Förhandling i rådet pågår dock om samtliga EU-förordningsförslag vilket kan påverka konsekvenserna framöver.

8. Författningskommentar

8.1 Förslag till lag om ändring i lagen om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

1 §

I bestämmelsen ges en hänvisning till de EU:s förordningar som lagen avser att komplettera. Genom ändringen i *första stycket* ersätts hänvisningen till EU:s strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden med en upplysning om att lagen kompletterar sådana EU-förordningar som innehåller bestämmelser om stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning, och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Genom ändringen i *andra stycket* ersätts de tidigare uppräknade fonderna med en upplysning om att regeringen i Svensk författningssamling ska tillkännage vilka grundförordningar som avses. Med ”grundförordningar” avses lagstiftningsakter beslutade av Europaparlamentet och rådet. Annan EU-lagstiftning, som meddelas med stöd av grundförordningarna, tillkännages inte av regeringen, men kompletteras av lagen.

2 §

I bestämmelsen anges att regeringen bestämmer vilken eller vilka myndigheter som utövar tillsyn och kontroll. Paragrafen ändras språkligt genom att uttrycket reglerna i EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av

landsbygden ändras till de EU-förordningar som lagen kompletterar. Vilka EU-förordningar som avses framgår av 1 §.

6 §

Genom bestämmelsen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ränta på belopp som ska återbetalas. Paragrafen förtydligas genom att det anges att ränta ska betalas på stödbelopp som lämnats ur de fonder som anges i 1 § första stycket.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.2 Förslag till lag om ändring i lagen om strukturfondspartnerskap

1 §

Ändringen innebär att i bestämmelsens *första stycke* ersätts uttrycket EU:s strukturfonder med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Ändringen föranleds av att begreppet strukturfond inte längre definieras i förslaget till de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Eftersom Europeiska socialfonden under den kommande programperioden byter namn till Europeiska socialfonden+ anges båda fonderna. Genom ändringen i *tredje stycket* ersätts uttrycket investering för tillväxt och sysselsättning med investering för sysselsättning och tillväxt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.3 Förslag till lag om ändring i lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

3 §

Ändringen innebär att uttrycket EU:s strukturfonder ersätts av Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska socialfonden+. Ändringen föranleds av att begreppet strukturfond inte längre definieras i förslaget till de nya EU-förordningarna för den kommande programperioden. Eftersom Europeiska socialfonden under den kommande programperioden byter namn till Europeiska socialfonden+ anges båda fonderna. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.

8.4 Förslag till lag om ändring i lagen om lokala aktionsgrupper

1 §

Hänvisningen till artikel 34.3 i den gällande förordningen (EU) 1303/2013 om gemensamma bestämmelser ändras från s.k. statisk hänvisning till s.k. dynamisk hänvisning.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringarna i lagen träder i kraft den 1 december 2021.